

Vademecum Toetsinstrumenten

Academiejaar
2021-2022

**Koninklijk Conservatorium
Antwerpen**

Inhoud

1	Bachelor 1	4
2	Bachelor 2	6
3	Bachelor 3	8
4	Master 1	10
5	Master 2	11
5.1	Masterproef Instrument	11
5.2	Masterproef Research & lecture performance	12
5.3	MASTERPROEF Creatief Eindproject	12
5.4	Instrument 5 (enkel in combinatie met Masterproef Creatief Eindproject)	12
6	Aanverwant Instrument, Steuninstrument & Neveninstrument 1 – 5	14
7	Liedstudio	15
8	Literatuurstudie / Repertoire	15
8.1	Piano	15
8.1.1	Literatuurstudie 1 uit de periode van de barok tem de vroeg-romantiek (in Ba 2)	15
8.1.2	Literatuurstudie 2 uit de periode van de 19de eeuw tot het heden (in Ba 3)	16
8.2	Accordeon	16
8.2.1	Repertoire 1 (BA1)	16
8.2.2	Repertoire en literatuurstudie 1 + 2 (Ba2+3)	17
8.2.3	Repertoire 2 (Ma1)	18
8.3	Klavecimbel	18
9	Basso-continuo en historische uitvoeringspraktijk (voor Klavecimbel)	19
10	Praktische harmonie en improvisatie 1+2+3	19
11	Klavierpraktijk 1 + 2	20
12	Accordeonpraktijk	21
	Het instrument	21
	Band instrument en leerinhoud	21
	Toonladders en cadenzen	21
	Prima vista	22
	Begeleidingstechnieken	22
	Begeleidingsstijlen	23
13	Postgraduaat	30
14	Programma toelatingsproef piano	30
15	Belgische pianoliteratuur na 1950	32
16	Pianoliteratuur na 1950	34

17	Vlaamse Pianoliteratuur	37
18	Klavecimbel	38
19	Orgel	39
20	Accordeon	40

1 Bachelor 1

Opleidingsonderdeel	Examenvorm	% van de punten
Piano 1	vaardigheidstoets	100%
Accordeon 1		
Klavecimbel 1		
Orgel 1		

Evaluatievormen:

- Interne evaluaties van het jaarprogramma gebeuren op klasconcerten en groepslessen door docent(en) en medestudenten.
- De vaardigheidstoets wordt afgelegd tijdens de daartoe voorziene examenperiodes voor een interne jury.

Evaluatienormen:

De student behaalt de eindcompetenties, toont aan dat hij het instrument beheerst en dat hij met inzicht, stijl kennis en artistieke uitstraling een partituur kan vertolken. De student is geslaagd als hij minimaal 10/20 behaalt voor dit opleidingsonderdeel, dat bovendien niet delibereerbaar is.

Specificaties m.b.t. het examenprogramma:

PIANO 1:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit
1 halfjaarlijks examen, 50% van de punten
1 jaarexamen, 50% van de punten
met een totaal examenprogramma voor de twee deelproeven van 40 minuten
- Examenprogramma, uit het hoofd te spelen (met uitzondering van hedendaagse muziek):
J.S. Bach: 2 preludes en fuga's
D. Scarlatti: 1 sonate (of gelijkwaardig werk van andere klavecimbelcomponist) max. 5 min.
2 Etudes waarvan minstens één etude moet blijf geven van pianistische "velociteit":
a) etude van F. Chopin uit opus 10 of opus 25
b) etude naar keuze .
Klassieke Sonate (Haydn, Mozart, Clementi)
Keuzewerk

ACCORDEON 1:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit
1 halfjaarlijks examen van 30 minuten , 50% van de punten
1 jaarexamen van 30 minuten, 50% van de punten
- Examenprogramma:
J.S. Bach: 1 Prelude en fuga
D. Scarlatti: 1 Sonate
W.A. Solotariev: Kindersuite
Russisch Volkslied
1 repertoirewerk

KLAVECIMBEL 1:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 jaarexamen van 30 minuten
- Examenprogramma:

Gemengd recital

Onderwijsorganisatie:

De lessen klavecimbel gaan gedeeltelijk door in het prachtige museum Vleeshuis en worden deels gegeven op het magistrale originele klavecimbel van Ioannes Daniel Dulcken uit 1747. Hiernaast bezit het conservatorium nog enkele mooie klavecimbels, waaronder één van Michael Johnson (naar Goermans) en één van Jan Boon (naar een anoniem Italiaans instrument van rond 1750).

Als partituur dient – indien voorhanden – het handschrift, eerste druk of een ‘Urtext’ te worden gebruikt.

Historische traktaten en bronnen van gespecialiseerde tijdschriften (Early Music, Bach-Jahrbuch, Journal of Musicology, ...) en artikels op het internet vormen ook potentieel lesmateriaal.

ORGEL 1:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 jaarexamen van 35-45 minuten examenprogramma
- Examenprogramma: representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire (zie lijst achteraan in dit vademecum).

Onderwijsorganisatie:

De wekelijkse les vormt de basis. Studenten kunnen ook lessen van medestudenten bijwonen. Het spreekt vanzelf dat dit de zuiver individuele behandeling van bepaalde problematieken niet mag in de weg staan. Op dit gebied wordt een soepel beleid gehanteerd. Een verantwoorde uitvoeringspraktijk en voorbereiding op publiek optreden wordt geoefend in de groepsles, waarin telkens een afgewerkt repertoirestuk uitgevoerd en geëvalueerd wordt. In deze groepslessen wordt ook de ‘prima vista’ geoefend, waarbij de studenten in de loop van de dag hun opdracht krijgen en deze voor de klas spelen. Wanneer de gelegenheid zich voordoet, wordt een concertbezoek georganiseerd. Elk jaar vindt er een studiereis plaats: dit is een practicum onder de vorm van een projectweek op verplaatsing. Deze excursie is in de eerste plaats een werkreis: één van de grote orgeltypes wordt intensief bestudeerd en bespeeld. De orgellessen zelf worden gespreid over verschillende instrumenten. Dit is een absolute noodzaak voor wie klaar wil zijn voor het professionele leven na de studies. In de loop van de jaren heeft het conservatorium een patrimonium ter beschikking gekregen dat qua verscheidenheid en kwaliteit behoort tot de top van Europa. Daartoe zijn er afspraken gemaakt met diverse kerken in en om Antwerpen, zoals de kathedraal met zijn 2 orgels (Schijven 4 klaviers orgel uit 1891 en Metzler 3 klaviers uit 1993), Sint-Laurentius (3 klav), Walcker uit de Protestantse kerk (2 klav 1905). Daarnaast staat het studieorgel van het conservatorium 24 uur op 24 ter beschikking van de studenten. Dit is om redenen van toegankelijkheid geplaatst in de weekkapel van de Sint-Laurentiuskerk, op 5 minuten lopen van het Conservatorium.

Deeltijdse studietrajecten

Piano 1 / Klavecimbel 1 / Orgel 1 / Accordeon 1 (deel 1): 50% van de minutage

Piano 1 / Klavecimbel 1 / Orgel 1 / Accordeon 1 (deel 2): 50% van de minutage

Een student die deeltijds studeert kan niet op één jaar alle eindcompetenties behalen.

2 Bachelor 2

Opleidingsonderdeel	Examenvorm	% van de punten
Piano 2	vaardigheidstoets	100%
Accordeon 2		
Klavencimbel 2		
Orgel 2		

Evaluatievormen:

- Interne evaluaties van het jaarprogramma gebeuren op klasconcerten en groepslessen door docent(en) en medestudenten.
- De vaardigheidstoets wordt afgelegd tijdens de daartoe voorziene examenperiodes voor een interne jury.

Evaluatienormen:

De student behaalt de eindcompetenties, toont aan dat hij het instrument beheerst en dat hij met inzicht, stijl kennis en artistieke uitstraling een partituur kan vertolken. De student is geslaagd als hij minimaal 10/20 behaalt voor dit opleidingsonderdeel, dat bovendien niet delibereerbaar is.

Specificaties m.b.t. het examenprogramma:

PIANO 2:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit
1 halfjaarlijks examen, 50% van de punten
1 jaarexamen, 50% van de punten
met een totaal examenprogramma voor de twee deelproeven van 45 minuten
- Examenprogramma, uit het hoofd te spelen (met uitzondering van hedendaagse muziek):
J.S. Bach: Solowerk van min. 8 minuten of 2 preludes en fuga's
2 Etudes:
a) etude van F. Chopin uit opus 10 of opus 25
b) etude van F. Liszt: uit Etudes de concert, Six Etudes d'après Paganini of Etudes d'exécution transcendante
Klassiek werk (Sonate, Variaties, Fantasie, Rondo...)
Romantisch werk
20ste eeuwswerk
Hedendaags werk (zie indicatieve lijst in addendum)

ACCORDEON 2:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit
1 halfjaarlijks examen van 30 minuten, 50% van de punten
1 jaarexamen van 30 minuten, 50% van de punten
- Examenprogramma:
J.S. Bach: Prelude & fuga
D. Scarlatti: Sonate
W.A. Solotariev: Kindersuite
Russisch Volkslied
1 repertoirewerk

KLAVECIMBEL 2:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 jaarexamen van 40 minuten
- Examenprogramma:
Gemengd recital

ORGEL 2:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 jaarexamen van 35-45 minuten examenprogramma
- Examenprogramma: Representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire (zie lijst achteraan in dit vademecum).

Deeltijdse studietrajecten

Piano 2 / Klavecimbel 2 / Orgel 2 / Accordeon 2 (deel 1): 50% van de minutage

Piano 2 / Klavecimbel 2 / Orgel 2 / Accordeon 2 (deel 2): 50% van de minutage

Een student die deeltijds studeert kan niet op één jaar alle eindcompetenties behalen.

3 Bachelor 3

Opleidingsonderdeel	Examenvorm	% van de punten
Piano 3	vaardigheidstoets	100%
Accordeon 3		
Klavecimbel 3		
Orgel 3		

Evaluatievormen:

- Interne evaluaties van het jaarprogramma gebeuren op klasconcerten en groepslessen door docent(en) en medestudenten.
- De vaardigheidstoets wordt afgelegd tijdens de daartoe voorziene examenperiode voor een interne en externe jury.

Evaluatienormen:

De student behaalt de eindcompetenties, toont aan dat hij het instrument beheerst en dat hij met inzicht, stijlkenis en artistieke uitstraling een partituur kan vertolken. De student is geslaagd als hij minimaal 10/20 behaalt voor dit opleidingsonderdeel, dat bovendien niet delibereerbaar is.

Specificaties m.b.t. het examenprogramma:

PIANO 3:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 openbare proef van 50 à 55 minuten examenprogramma
- Examenprogramma, uit het hoofd te spelen (met uitzondering van hedendaagse muziek), wordt door de vakgroepvoorzitter en volledige docentengroep gekozen uit volgend jaarrepertoire:
  - J.S. Bach: 1 solowerk van minimaal 8 min.
  - 2 Etudes naar keuze
  - Klassieke sonate
  - Romantisch werk van minimaal 8 min.
  - 20ste eeuwse werk van minimaal 7 min.
  - Hedendaags werk (zie indicatieve lijst in addendum)

Maximum 15 minuten examenprogramma mag hierbij hernomen worden uit de examenprogramma's van Piano 1 en Piano 2

ACCORDEON 3:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 openbare proef van 45 minuten examenprogramma, exclusief het concerto.
- Examenprogramma:
  - 1 werk oude stijl (barok)
  - 1 werk 20ste eeuwse stijldioom
  - 1 Suite, sonate of gelijkaardige compositie
  - Representatieve repertoirewerken
  - 1 concerto van max. 15' met pianobegeleiding

KLAVECIMBEL 3:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 openbare proef van 50 minuten examenprogramma

- Examenprogramma:
Gemengd recital

ORGEL 3:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 openbare proef, gespreid over twee deelproeven op verschillende orgels, minimaal 2 x 35 minuten examenprogramma, telkens voor 50% van de punten.
- Examenprogramma:
Gemengd recital op twee verschillende orgels met een aangepaste en representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire (zie lijst achteraan in dit vademecum).

Deeltijdse studietrajecten

De deeltijdse instrumentenexamens van Bachelor 3 worden als volgt gepland:

Instrument 3 (deel 1): jaarexamen met 50% van het programma

Instrument 3 (deel 2): openbaar examen met presentatie van het **volledige** bachelor 3- programma (deel 1 mag hernomen worden)

Een student die deeltijds studeert kan niet op één jaar alle eindcompetenties behalen.

4 Master 1

Opleidingsonderdeel	Examenvorm	% van de punten
Piano 4	vaardigheidstoets	100%
Accordeon 4		
Klavencimbel 4		
Pianoforte 4		
Orgel 4		

Evaluatievormen:

- Interne evaluaties van het jaarprogramma gebeuren op klasconcerten en groepslessen door docent(en) en medestudenten.
- De vaardigheidstoets wordt afgelegd tijdens de daartoe voorziene examenperiode(s) voor een interne jury.

Evaluatienormen:

De student behaalt de gestelde eindcompetenties, toont aan dat hij het instrument beheerst en dat hij met inzicht, stijlkenis en artistieke uitstraling een partituur kan vertolken. De student is geslaagd als hij minimaal 10/20 behaalt voor dit opleidingsonderdeel, dat bovendien niet delibereerbaar is.

Specificaties m.b.t. het examenprogramma:

PIANO 4:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 jaarexamen Programma, uit het hoofd te brengen (met uitzondering van hedendaags repertoire): solorepertoire (verschillende stijlen) en een Klassiek Concerto (Mozart, Haydn, Beethoven 1 of 2) met een totale minutage van min. 60 tot max. 75 minuten.

PIANO 4 **educatieve master**

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, 1 jaarexamen
- Programma, uit het hoofd te brengen (met uitzondering van hedendaags repertoire): verschillende stijlen met een totale minutage van min. 60 en max. 75 minuten

PIANO 4 **optie collaborative piano**

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, 1 jaarexamen,
- Programma:
  - Sologedeelte (20'):
    - 1 pianistiek volwaardig getranscribeerde opera-ouverture of operagerelateerd repertoirewerk
    - 1 solowerk (uit het hoofd te spelen)
  - Collaboratief gedeelte:
    - 2 opera-aria's uit het standaardrepertoire in 2 verschillende talen (10')
    - 2 of 3 kunstliederen in 2 verschillende talen (10')
    - IPA voorleggen van alle uitgevoerde werken
    - opera: zing en speel de finale van een opera van Mozart.
    - zichtlezing

ACCORDEON 4:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 halfjaarlijks examen van 30 minuten, 50% van de punten 1 jaarexamen van 30 minuten, 50% van de punten.
- Examenprogramma: Gemengd recital met representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire.

KLAVECIMBEL 4 + PIANOFORTE 4:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 jaarexamen van 70 minuten.
- Examenprogramma: Gemengd recital met representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire.

ORGEL 4:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 jaarexamen van 45 minuten.
- Examenprogramma: Gemengd recital met representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire.

Deeltijdse studietrajecten

De deeltijdse instrumentenexamens worden als volgt gepland:

Instrument 4 (deel 1): jaarexamen met 50% van het programma

Instrument 4 (deel 2): openbaar examen met presentatie van het **volledige** master 1- programma (deel 1 mag hernomen worden)

Een student die deeltijds studeert kan niet op één jaar alle eindcompetenties behalen

5 Master 2

5.1 Masterproef Instrument

Opleidingsonderdeel	Examenvorm	% van de punten
Masterproef piano	afstudeeropdracht	100%
Masterproef accordeon		
Masterproef klavecimbel		
Masterproef pianoforte		
Masterproef orgel		

Evaluatievormen:

- Interne evaluaties van het jaarprogramma gebeuren op contactmomenten en tijdens de besprekingen van de masterproef door de betrokken docenten.
- De openbare masterproef wordt afgelegd tijdens de daartoe voorziene examenperiode voor een interne en externe jury.

Evaluatienormen:

De student behaalt de eindcompetenties m.b.t. de masterproef en toont aan dat hij/zij het instrument beheerst en met inzicht, stijlkennis en artistieke uitstraling een partituur kan vertolken. De evaluatieprocedure voorziet de mogelijkheid tot uitsplitsing van de quotering per onderdeel. De student dient een voldoende quotatie (10/20) te behalen voor elk onderdeel om te kunnen slagen voor de gehele masterproef.

Specificaties m.b.t. het examenprogramma:

De afstudeeropdracht bestaat uit 1 openbare masterproef

Examenprogramma: zie specificaties onder Instrument 5.

Volgende specifieke competenties worden beoordeeld:

competenties m.b.t. de hoofddiscipline: ritmiek, melodievoering, harmonisch inzicht, samenspel, analytisch denkvermogen, stilistiek, interpretatie, muzikale maturiteit, artistieke gedrevenheid, persoonlijkheid, zelfstandigheid, originaliteit, visie, podiumpresentatie, evolutie en potentieel.

Deeltijdse studietrajecten

De deeltijdse instrumentexamens van de Masterproef worden als volgt gepland:

Masterproef instrument (deel 1): examen met 50% van het programma

Masterproef instrument (deel 2): examen met presentatie van het **volledige** masterproef-programma (deel 1 mag hernomen worden)

Een student die deeltijds studeert kan niet op één jaar alle eindcompetenties behalen.

5.2 Masterproef Research & lecture performance

Zie vademecum Masterproef Research en lecture performance

5.3 MASTERPROEF Creatief Eindproject

Zie vademecum Creatief project.

5.4 Instrument 5 (enkel in combinatie met Masterproef Creatief Eindproject)

Opleidingsonderdeel	Examenvorm	% van de punten
Piano 5	vaardigheidstoets	100%
Accordeon 5		
Klavecimbel 5		
Pianoforte 5		
Orgel 5		

Evaluatievormen:

- Interne evaluaties van het jaarprogramma gebeuren op klasconcerten en groepslessen door docent(en) en medestudenten.
- De vaardigheidstoets wordt afgelegd tijdens de daartoe voorziene examenperiode voor een interne + externe jury.

Evaluatienormen:

De student behaalt de gestelde eindcompetenties, toont aan dat hij het instrument beheerst en dat hij met inzicht, stijlkennis en artistieke uitstraling een partituur kan vertolken. De student is geslaagd als hij minimaal 10/20 behaalt voor dit opleidingsonderdeel, dat bovendien niet delibereerbaar is.

Specificaties m.b.t. het examenprogramma:

PIANO 5:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 2 openbare proeven van telkens 50%.

Programma, uit het hoofd te spelen (met uitzondering van hedendaagse muziek):

een deelproef recital (verschillende stijlen)

en een deelproef integraal romantisch of 20ste eeuws concerto (te kiezen vanaf Beethoven 3),

met een totale minutage van min. 60 en max. 90 minuten.

- Maximum 15 minuten examenprogramma mag hierbij hernomen worden uit het examenprogramma van Piano 4.
- Het concerto mag vervangen worden door een groot kamermuziekwerk (bv. Brahms pianokwartet of –kwintet).

PIANO 5 **educatieve master**

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, 1 jaarexamen
- Programma: verschillende stijlen met een totale minutage van min. 60 en max. 75 minuten
- Het programma is uit het hoofd te spelen (met uitzondering van hedendaagse muziek).

PIANO 5 **optie collaborative piano**

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, 1 jaarexamen,
- Programma:
  - Sologedeelte (20'):
    - 1 pianistisch volwaardig getranscribeerde opera-ouverture of operagerelateerd repertoirewerk
    - 1 solowerk (uit het hoofd te spelen)
  - Collaboratief gedeelte:
    - 2 opera-aria's uit het standaardrepertoire (10')
    - volledige liedcyclus in een taal naar keuze (15')
    - 21ste eeuws lied of aria in een taal naar keuze (5')
    - IPA voorleggen van alle uitgevoerde werken
    - opera: zing en speel een fragment uit een opera geschreven na 1800 (10')
    - zichtlezing

ACCORDEON 5:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 openbare proef van 50 minuten excl. concerto.
- Examenprogramma: Gemengd recital met representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire en een concerto naar keuze met pianobegeleiding.

KLAVECIMBEL 5:

• Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 openbare proef van 70 minuten. Bij voorkeur een gedeelte waarin de kandidaat een concerto of solistisch kamermuziekwerk brengt. Beide proeven kunnen desgevallend in 2 openbare proeven worden gepresenteerd.

- Examenprogramma: Gemengd recital met representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire.

PIANOFORTE 5:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 openbare proef van 50 minuten.

- Examenprogramma: Gemengd recital met representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire.

ORGEL 5:

- Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 openbare proef, verspreid over twee deelproeven op verschillende orgels, telkens 50% van de punten: 2 X 45 minuten.
- Examenprogramma: Gemengd recital op twee verschillende orgels, met een aangepast programma in functie van de gekozen orgels.

Deeltijdse studietrajecten

Instrument 5 (deel 1): jaarexamen met 50% van het programma

Instrument 5 (deel 2): openbaar examen met presentatie van het volledige instrument 5- programma (deel 1 mag hernomen worden)

Een student die deeltijds studeert kan niet op één jaar alle eindcompetenties behalen.

6 Aanverwant Instrument, Steuninstrument & Neveninstrument 1 – 5

Opleidingsonderdeel	Examenvorm	% van de punten
Aanverwant instrument 1-5	vaardigheidstoets	100%
Steuninstrument 1-5		
Neveninstrument 1-5		

Evaluatievormen:

- De vaardigheidstoets wordt afgelegd tijdens de daartoe voorziene examenperiode voor een interne jury. Inherent aan de vaardigheidstoets zijn de specifieke prestatie op het jaarexamen, de attitude en de evolutie tijdens het jaar na advies van de betrokken docent.

Evaluatienormen:

Er wordt gewerkt naar eigen vermogen en kunnen van de student waarbij rekening wordt gehouden met het individuele niveau. De student moet in zijn voorgesteld repertoire voor het examen voldoen aan het voorgeschreven programma. Daarnaast wordt er nauwlettend op toegezien dat er per klimmend studiejaar bij de student een merkbare vooruitgang is die zich vertaalt in een steeds moeilijker repertoire. Belangrijk daarbij is het correct weergeven van de partituur met respect voor stijl en tekst. Graden kunnen toegekend worden op basis van muzikale overtuigingskracht en de moeilijkheidsgraad van het programma.

De student is geslaagd wanneer de jury oordeelt dat de student voldoende evolutie heeft doorgemaakt: de student toont aan dat hij het instrument beheerst en dat hij met inzicht en stijlkennis een partituur op correcte wijze kan vertolken en behaalt minimaal 10/20 voor dit opleidingsonderdeel.

Bij de beoordeling houdt de jury rekening met volgende competenties:

- Vaardigheden: ritmiek, melodische lijnen, harmonisch gevoel, samenspel, correcte en verzorgde weergave.
- Kennis en inzicht: analytisch denkvermogen, stilistiek, frasering.
- Attitudes: artistieke gedrevenheid, persoonlijkheid, zelfstandigheid, visie, podiumpresentatie.

Specificaties m.b.t. het examenprogramma:

ORGEL + KLAVECIMBEL + PIANO + ACCORDEON:

Representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire (orgel: zie lijst achteraan in dit vademecum).

PIANOFORTE:

Presentatie van een deel van het behandelde repertoire: minstens 2, liefst 3 verschillende werken. Ongeveer 20' wordt daaruit gekozen door de jury. Aanvullend kan de jury om een kleine lezing vragen + de student ondervragen om zijn algemene ontwikkeling te kunnen volgen + een korte prima vista test en/of presentatie van een volledig zelfstandig voorbereid werkje op korte termijn (1 à 2 weken).

7 Liedstudio

Infomoment: 1 oktober om 15u

Lessen: (van 16u tot 20u)

- Oktober 11 + 13
- November 15 + 17
- December 13 + 15
- Februari 7 + 9
- Maart 14 + 16
- Mei 2 + 4

Repertoire: 1 week op voorhand sturen per e-mail naar: aaron.wajnberg@ap.be

Toonmoment:

- 28 januari om 18u
- 3 juni om 18u

Masterclasses:

- Hans Eijsackers: Clara & Robert Schumann (dec '21, datum te bepalen)
- Malcolm Martineau (25 feb 2022)
- Ulrich Eisenlohr: Brahms & Wolfgang Rihm (6 & 7 mei 2022)

Inleiding tot lied: (18u tot 20u)

- 6 okt
- 10 nov
- 8 dec
- 2 feb
- 9 maart

8 Literatuurstudie / Repertoire

8.1 Piano

8.1.1 Literatuurstudie 1 uit de periode van de barok tot en met de vroeg-romantiek (in Ba 2)

Docent: LucVanvaerenbergh

De studenten bereiden het repertoire autonoom voor en spelen de werken voor in de lessen literatuurstudie. Ze worden daarbij qua speeltechniek & stilistiek gecoacht door de docent. De repertoirelijst is samengesteld uit relevante klavierliteratuur uit de periode van barok tot en met vroeg-romantiek. De cursus voorziet in een overzicht van de klavierliteratuur van de barokke periode tot en met de vroeg-romantiek en wordt gedoceerd vanuit het klavecimbel en de pianoforte. Illustratieve muziekvoorbeelden worden ook bestudeerd aan de hand van stilistisch verantwoorde partituren of facsimile's en opnames. Didactische uitstappen brengen de studenten in contact met het bijbehorende instrumentarium en tonen de maatschappelijke context van de literatuur aan.

Op basis van deze ervaringen kiezen studenten in bachelor 3 een aanverwant instrument, zijnde klavecimbel, orgel, pianoforte.

8.1.2 Literatuurstudie 2 uit de periode van de 19de eeuw tot het heden (in Ba 3)

Docent: Frank Agsteribbe frank.agsteribbe@ap.be

De lessen literatuurstudie 2 voor pianisten worden opgesplitst in twee reeksen van 7 lessen. Tijdens de eerste reeks wordt de muziek uit de 19de eeuw besproken, waarbij dieper wordt ingegaan op de belangrijkste componisten uit die tijd, hun oeuvre en de sociale context waarin deze werken ontstonden. Aan de hand van historische opnames, opnames op historische instrumenten en moderne uitvoeringen wordt een overzicht gegeven van de evolutie van de pianobouw doorheen de 19de eeuw.

Tijdens de tweede lessenreeks wordt de muziek uit de 20ste en 21ste eeuw besproken, waarbij er ook dieper wordt ingegaan op de belangrijkste componisten uit die periode, hun oeuvre en de sociale context waarin deze werken ontstonden. De lessen zijn geordend per thema (bijv. Hongaarse muziek) waardoor de linken tussen de muziek van voor 1950 en die van erna duidelijker worden. Er worden telkens per les enkele kernwerken in detail besproken en er worden historische belangrijke opnames beluisterd in functie van de uitvoeringspraktijk van de studenten.

Evaluatievorm:

De evaluatie in de eerste examenperiode bestaat uit twee deelproeven:

- Kennistoets (deel literatuurstudie): 80% van de punten
- Vaardigheidstoets permanent (deel repertoire): 20% van de punten

De kennistoets betreft een mondelinge proef aangaande het aandeel literatuurstudie + bevraging mbt het onderdeel Inleiding tot de akoestiek.

De vaardigheidsproef permanent: de student vertolkt een kort werk naar keuze, plaatst dit werk in een muziekhistorische context en stelt een logisch recital –programma samen dat dit werk bevat. Bij een examen in de tweede zitting wordt er op dezelfde manier geëvalueerd als in de eerste zitting.

Evaluatienorm:

De student beantwoordt aan de gestelde eindcompetenties.

8.2 Accordeon

8.2.1 Repertoire 1 (BA1)

Dit opleidingsonderdeel heeft tot doel een groot speelklaar repertoire op te bouwen.

In de loop van de opleiding bachelor & master dient de student een basisrepertorium van 150 representatieve werken voor het accordeon in te studeren. Deze werken moeten op het instrument gelezen worden en ontleed. Tevens moet de biografische achtergrond van de componist gekend zijn. De technische moeilijkheidsgraad van de werken neemt toe per jaar.

Evaluatievorm: permanente vaardigheidstoets: verspreid over 5 toonmomenten, vertolkt de student de werken van de opgelegde repertoirelijst.

Evaluatienorm: voor elk werk moet een voldoende gehaald worden. Een werk met een onvoldoende quotering mag bij het volgend toonmoment hernomen worden voor het behalen van een voldoende voor de deelproef repertoire.

Criteria:

De student voert de accordeonwerken correct uit, met een juiste tekstkennis van de partituur en kan de werken en componisten situeren in een cultuurhistorische context.

8.2.2 Repertoire en literatuurstudie 1 + 2 (Ba2+3)

Repertoire

Dit opleidingsonderdeel heeft tot doel een groot speelklaar repertoire op te bouwen.

In de loop van de opleiding bachelor & master dient de student een basisrepertorium van 150 representatieve werken voor het accordeon in te studeren. Deze werken moeten op het instrument gelezen worden en ontleed. Tevens moet de biografische achtergrond van de componist gekend zijn. De technische moeilijkheidsgraad van de werken neemt toe per jaar.

Evaluatievorm: 5 toonmomenten per jaar waarop de student zelf een selectie maakt van de te spelen werken. Alle stukken moeten aan bod zijn gekomen op de 5 toonmomenten.

Evaluatienorm: voor elk werk moet een voldoende gehaald worden. Een werk met een onvoldoende quotering mag bij het volgend toonmoment hernomen worden voor het behalen van een voldoende voor dit werk.

Criteria: De student voert de werken correct uit, met een juiste tekstkennis en stillistische uitvoeringspraxis en kan de werken en componisten situeren in een cultuurhistorische context.

Deelproef Repertoire

Evaluatievorm: permanente vaardigheidstoets: verspreid over 5 toonmomenten, vertolkt de student de werken van de opgelegde repertoirelijst.

Evaluatienorm: voor elk werk moet een voldoende gehaald worden. Een werk met een onvoldoende quotering mag bij het volgend toonmoment hernomen worden voor het behalen van een voldoende voor de deelproef repertoire.

Criteria: De student voert de accordeonwerken correct uit, met een juiste tekstkennis van de partituur en kan de werken en componisten situeren in een cultuurhistorische context.

Literatuurstudie

Overzicht van de geschiedenis van het accordeon, bouw en ontwikkeling.

De student krijgt inzicht in de omstandigheden waarin het repertorium voor het instrumenten is ontstaan, de genres en stijlen worden toegelicht en geïllustreerd aan de hand van cd's, partituren of didactische uitstappen.

Niveau 1 behandelt de accordeonliteratuur in het "klassieke" genre tot 1970

Niveau 2 behandelt

- de belangrijkste accordeonliteratuur en het concertlandschap in het klassieke genre vanaf 1970 tot heden

- de accordeonliteratuur en het concertlandschap van jazz, folk en lichte muziek.

Deelproef Literatuurstudie

Evaluatievorm: kennistoets en mondelinge verdediging aan de hand van een paper waarin de student 1 onderwerp uit de lessen zelf verder uitdiept. Daarnaast maakt de student een cd-bespreking en een concertbespreking waarin het accordeon een belangrijke rol speelt.

Evaluatienorm: uit de paper moet de grote interesse voor een bepaald onderwerp, gelinkt aan het accordeon, blijken.

Criteria: De correctheid en volledigheid van de paper zijn van groot belang.

De student moet slagen voor elke deelproef van het opleidingsonderdeel om voor het volledige opleidingsonderdeel te kunnen slagen. Indien men voor een deelproef niet slaagt, wordt het laagste cijfer van de deelproef het cijfer van het hele opleidingsonderdeel en wordt de student voor het hele opleidingsonderdeel doorverwezen naar de volgende examenperiode.

Inleiding tot de akoestiekleer

Activerend college over de algemene akoestiekleer, toegepast op de uitvoerende musicus

8.2.3 Repertoire 2 (Ma1)

Wordt later aangevuld

8.3 Klavecimbel

Repertoire en literatuurstudie 1+2 (Ba3 + Ma1)

Overzicht van de geschiedenis van het klavecimbel bouw en ontwikkeling.

De student krijgt kennis over en inzicht in het repertorium dat voor het instrument is ontstaan. De cultuurhistorische context, de omstandigheden, de genres en stijlen worden toegelicht en geïllustreerd aan de hand van cd's, partituren, tractaten, concerten, lecture recitals of didactische uitstappen.

De cursus heeft tot doel een groot speelklaar repertoire op te bouwen.

In de loop van de opleiding bachelor & master dient de student een basisrepertorium van representatieve werken voor klavecimbel in te studeren. De technische moeilijkheidsgraad van de werken neemt toe per jaar.

Deelproef Repertoire

Evaluatievorm: permanente vaardigheidstoets: verspreid over verschillende toonmomenten, vertolkt de student de werken van de opgelegde repertoirelijst.

Criteria: de student voert de werken correct uit met de geschikte stilistische uitvoeringspraxis en kan de werken en componisten situeren in een cultuurhistorische context.

Deelproef Literatuurstudie

Evaluatievorm: Kennistoets en mondelinge bevraging, of schriftelijke evaluatie via essay, afhankelijk van het behandelde onderwerp.

Evaluatienorm: de student is geslaagd bij voldoende kennis van de literatuur en de geziene leerstof

Criteria: correctheid en volledigheid zijn van groot belang.

Overkoepelend

De student beantwoordt aan de gestelde eindcompetenties.

De student moet slagen voor elke deelproef van het opleidingsonderdeel om voor het volledige opleidingsonderdeel te kunnen slagen. Indien men voor een deelproef niet slaagt, wordt het laagste cijfer van de deelproef het cijfer van het hele opleidingsonderdeel en wordt de student voor het hele opleidingsonderdeel doorverwezen naar de volgende examenperiode.

9 Basso-continuo en historische uitvoeringspraktijk (voor Klavecimbel)

Basso-continuo:

Docent: Korneel Bernolet

In dit opleidingsonderdeel wordt een overzicht gegeven van de mogelijke realisatietechnieken vanuit becijferde en onbecijferde bas, met grote nadruk op stilistiek en historiek. Het repertoire varieert tussen opera, oratorium, cantates, instrumentale muziek en partimento-oefeningen.

- lezen van becijferde (en onbecijferde) bassen vanuit literatuur (= echte muziek), dus niet vanuit oefeningen zoals Samuel
- realiseren op piano of klavecimbel voor zij die wensen (Master 2 KP: sowieso op klavecimbel)
- minstens één les aandacht voor 18e-eeuws recitatief
- doel: aan het eind van het jaar een sonata samenspelen met een melodie-instrument, zonder uitschrijven van de becijfering

Evaluatievormen:

- jaarexamen (75%) met interne juryleden, bij voorkeur in concertvorm (bijvoorbeeld door medewerking aan kamermuziek, project, examen van een medestudent, extern concert...).
- permanente evaluatie (25%): gebaseerd op attitude, interesse, aanwezigheid, correcte uitvoering van de gevraagde taken, evolutie tijdens de lessen.

Evaluatienormen: bereiken van de leerdoelstellingen.

Historische uitvoeringspraktijk:

Docent: Ewald Demeyere

De student bouwt kennis op van en verwerft inzicht in belangrijke stilistische kenmerken, en leert die toepassen in zijn eigen praktijk

Toelatingsvoorwaarden: geslaagd voor B1 Instrument/zang of Compositie/Praktische harmonie en improvisatie 1+2+3 en Klavierpraktijk 1+2

10 Praktische harmonie en improvisatie 1+2+3

Praktische Harmonie en Improvisatie voor pianisten steunt op drie pijlers:

- Métier = skills, het technische gedeelte, vertrekkende vanuit de regel van het octaaf en partimento-schemata, om zo over de 3 Bachelorjaren heen de basis te leggen voor een brede techniek.
- Stijl = style, het toegepaste gedeelte van Métier: afgebakende stijloefeningen in tonale improvisatie, vertrekkende vanuit de techniek.
- Vrij = free, de vrije werkvormen die in eerste instantie vertrekken vanuit niet-tonale invloeden.

De drie docenten zijn Jeroen Malaise, Korneel Bernolet en Yves Senden.

BACHELOR 1:

- Métier (semester 1+2, docent: Jeroen Malaise).

Leerinhoud: startend met de cadenza's en de Regel van het Octaaf, verder gaande met de basisschemata (minstens romanesca, prinner, fonte). Belangrijk: alles wordt steeds meteen de kwintencirkel rond gespeeld, dus in alle toonaarden.

- Vrij (semester 1, docent: Jeroen Malaise).

Leerinhoud: exploreren van improvisatie in verschillende domeinen, totaalbenadering van pianistische improvisatie.

- Stijl (semester 2, docent: Korneel Bernolet).

Leerinhoud: toepassing van wat in Métier gezien werd in 18e-eeuwse werkvormen: variatietechnieken (harmonie en vooral contrapunt), menuet, basis-sonatedeel etc., met vooral oog voor stilistische verfijning en gebruik van het klavier.

BACHELOR 2:

- Métier (semester 2, docent: Jeroen Malaise)

Leerinhoud : verder ontwikkelen van vaardigheden rond basisschemata. Verbredend, niet strikt technisch.

- Stijl (semester 1+2, docent: Jeroen Malaise).

Leerinhoud: stijltoepassingen gelinkt aan 19de eeuwse schemata.

- Vrij (semester 1, docent: Korneel Bernolet)

Leerinhoud: vrije werkvormen afhankelijk van niveau en interesses van de student. Het hoofddaccent ligt op eenheid versus contrast binnen grotere structuren en vormen.

BACHELOR 3:

- Métier (semester 2, docent: Jeroen Malaise)

Leerinhoud : verder ontwikkelen van vaardigheden rond basisschemata. Verbredend, niet strikt technisch.

- Stijl (semester 1, docent: Jeroen Malaise)

Leerinhoud: stijltoepassingen gelinkt aan het speelrepertoire.

- Vrij (semester 1+2, docent: Yves Senden)

Leerinhoud: introductie in structureel denken op basis van vrije vormen; verfijning via structuren gebaseerd op Messiaense modi en andere modale middelen. Daaraan gekoppeld: oefeningen op stijl improvisaties.

Evaluatie:

De beoordeling gebeurt aan de hand van een halfjaarlijkse vaardigheidstoets en een vaardigheidstoets op het einde van het academiejaar, waarop de drie aspecten (Métier, Stijl, Vrij) representatief aan bod komen. Deelname aan beide examens is noodzakelijk om te kunnen slagen voor het volledige opleidingsonderdeel. Bij onvoldoende op één of beide deexamens, wordt de student doorverwezen naar de tweede examenkans voor minstens dit deexamen.

11 Klavierpraktijk 1 + 2

Docent: Joost Van Kerkhoven

Dit opleidingsonderdeel stoelt op 5 pijlers:

- prima vista vanuit verschillende stijlen, genres en notaties (zowel solo als het begeleiden van zangers in lied, aria's, als andere instrumentalisten etc...)

- reductie/partituurspel vanuit verschillende stijlen en genres (bijv. strijkkwartet, koor, orkest, etc...)
- transpositie vanuit verschillende stijlen en genres (a.d.h.v. terugkerende akkoordprogressies - van chaconne tot jazz standard)
- improvisatie vanuit verschillende stijlen a.d.h.v. modi, akkoordprogressies, motivische verwerking, vrij vanuit stijlclichés, vrij in combinatie met een andere discipline (dans, theater)
- basso continuo: elke pianist heeft één semester lang continuo-les op klavecimbel bij Korneel Bernolet. In dit opleidingsonderdeel wordt een overzicht gegeven van de mogelijke realisatietechnieken vanuit becijferde en onbecijferde bas. Het repertoire varieert tussen opera, oratorium, cantates, instrumentale muziek en partimento-oefeningen. De lessen gaan door op klavecimbel.

Evaluatie:

De beoordeling gebeurt op basis van meerdere evaluatiemomenten, die in het begin van het academiejaar worden medegedeeld in de les en op Digitap. Deelname aan alle evaluatiemomenten is noodzakelijk om te kunnen slagen voor het volledige opleidingsonderdeel. Bij onvoldoende op één of meerdere deexamens, wordt de student doorverwezen naar de tweede examenkans voor minstens dit/deze deexamen(s).

Evaluatienormen: De student beantwoordt aan de gestelde eindcompetenties en is geslaagd met 10/20.

12 Accordeonpraktijk

Het instrument

Het instrument moet aan volgende voorwaarden voldoen:

- dubbel 8 voet vlak gestemd / dubbel 8 voet zwevend gestemd;
- met M II / Met M II en M III;
- knoppeninstrument aanbevolen (pianoklavier is toegelaten);
- gebruik van meerdere instrumenten (vlak en zwevend) wordt aanbevolen.

Band instrument en leerinhoud

In de evolutie van accordeonpraktijk in deze 2-jarige opleiding, is het mogelijk dat door stilistische leerinhouden bepaalde voorkeuren naar boven komen. In deze kan het heel belangrijk zijn om het instrument te gaan aanpassen naar de gekozen eindpresentatie in Master 2. Ligt de focus meer op lichte muziek (nog altijd binnen het kader van de klassieke muziekopleiding) dan op klassieke muziek, dan dient het instrument aangepast te zijn. Elektronische versterkingen zijn toegelaten indien dit past in een optimale ensemblebezetting.

Toonladders en cadenzen

Dit onderdeel kan, maar moet niet getoetst te worden in een toonmoment van accordeonpraktijk. Indien dit toegepast moet worden teneinde dit onderdeel naar behoren te beheersen, dan zal dit in Master 1 kunnen gebeuren.

De les begint, op elk niveau, met een eenvoudig thema, met daaraan het spelen van toonladders gekoppeld. Dit onderdeel is voor alle onderstaande leerinhouden belangrijk, inclusief gehoorontwikkeling en improvisatorische creativiteit.

In functie van het niveau van de student wordt nagekeken welke eisen gesteld kunnen worden.

Ook de keuze voor M II of M III wordt mede bepaald door het niveau van de student. Hoe dan ook

Wordt geopteerd om de traditionele toonladders (grote, en de diverse kleine) te behouden voor M II, en in M III extra aandacht voor andere modi.

De onderdelen van toonladders bepalen het niveau in alle onderstaande leerinhouden (parallele vormen, tegenbeweging, cadensspel, gebroken akkoorden, toonladderfiguurtjes, ...).

Cadenzen (eng en wijd) worden ingeoeffend in functie voor een goede uitvoering van basso continuo muziek. Op die manier worden, vooral in de wijde ligging, instrumentaal-technische moeilijkheden geoefend. Deze studie bevordert eveneens de beheersing van vele passages in het solorepertoire.

De uitvoering is steeds gedacht als volgt: basnoot in LH (M II / M III, met voorkeur voor M II), en 3 noten in RH.

Prima vista

Het prima-vistaspel moet gedurende twee jaren gevolgd worden. Een belangrijk onderscheid dient gemaakt te worden tussen repertoire voor M II (standaardbassen) en M III (melodiebassen). Van nature uit een beter zicht hebbend op repertoire met akkoordsymbolen in de LH, leest dit eenvoudiger, en kan het niveau van het M II repertoire in Master 1 (Accordeonpraktijk 1) hoger zijn dan dit van het M III repertoire in Master 2 (Accordeonpraktijk 2).

Een bijkomend onderscheid dient gemaakt te worden in muziek waarbij M I (rechterhand) veel in akkoorden speelt of helemaal niet. Het akkoordenspel in M I is moeilijk, en dient eventueel aparte aandacht te krijgen, die ten goede kan komen bij improvisatie. Er is tevens een verband met de aandacht voor toonladders.

De muziekstijlen die de student in zijn vooropleiding volgde, kunnen een repercussie hebben op het repertoire dat gekozen wordt voor Prima Vista.

Prima Vista wordt eveneens gebruikt voor de uitbreiding van het te gebruiken accordeonrepertorium en ter verbreding van de algemene kennis van muziekperiodes.

Begeleidingstechnieken

Het doel bestaat erin om variabele vormen te ontwikkelen op een thema verspreid over twee manualen (LH + RH) (LH: M II + M III):

- intro
- basis (begeleiding thema)
- variatie (begeleiding chorus)
- variatie (begeleiding chorus / breaks)
- variatie (improvisatie in begeleiding)
- outro

De focus ligt op drie pianotechnieken: left hand-comping, two handed-voicings en baslijnen, die elk hun eigen uitdagingen opleveren wanneer ze vertaald worden naar het accordeon.

Left hand-comping wordt traditioneel gezien toegepast op standaardbassen (M II), met beperkingen in keuzemogelijkheden in de voicing van het akkoord. Dit leidt tot extra aandacht voor samengestelde akkoorden. Het M II is beperkt tot majeur, mineur, dominant septiem, en verminderd septiemakkoorden, en dit telkens in een drieklanksamenstellingen. Een specifieke beperking is gerelateerd aan het feit dat

men de ligging niet kan bepalen, aangezien deze bepaald wordt door het merk en de bouwer. Door combinatie van het ene met het andere akkoord kan de speler evenwel tot bijna alle akkoorden komen, behalve verhoogde akkoorden. Dit is een complexe kwestie, omdat men optimale kennis nodig heeft van de samenstelling van akkoorden. Het gehoor speelt een belangrijke rol daar de uitgeschreven akkoorden op de partituur niet altijd overeenkomen met de werkelijke klank.

Two handed-voicings is een mogelijkheid die ontstaat bij het gebruik van melodiebassen (M III). Dit is een kennis die niet aangeleerd is in een traditionele vooropleiding. In vergelijking met de akkoordvorming hierboven besproken, is dit geen evidentie. Klankbalans, registerkeuze zijn in deze voorkomende problematieken.

De integratie van **baslijnen** is een techniek die op melodiebassen veel meer mogelijkheden krijgt. Baslijnen hebben evenwel behalve de harmonische functie ook een sterk ritmische functie, waarbij het accordeon de eigenschap heeft om een trage aanslag te hebben, die sterker aanwezig is in het lage register. Dit laatste is instrumentaal-technisch een belangrijk aspect, en sowieso geen evidentie in het samenspel tussen beide manualen. Indien gekozen wordt voor M III wordt dit probleem beperkt gehouden, en worden de aanzetten van de noten zelfs sterker. Maar, in dit laatste geval is er dan een beperking van tessituur, namelijk tussen mi en re# (tessituur = grote septiem), eigen aan het accordeon.

Begeleidingsstijlen

Er is een veelheid aan begeleidingen van dansen die de revue passeren in het dagdagelijks repertorium, dit zowel in de basiseducatie als in de hogere studies. Omdat de ritmische onafhankelijkheid van de beide handen en manualen van doorslaggevend belang is voor de ontwikkeling van prima vista en van improvisatie is deze aandacht van primordiaal belang. Deze aandacht geven we in Master 1 (Accordeonpraktijk 1). Daarbij wordt ingegaan op de verscheidenheid binnen de bestaande begeleidingen.

We maken een onderscheid tussen balgarticulatie en vingerarticulatie. We kunnen dit vergelijken met hoe we de muziek uit de renaissance, de barok en het classicisme uitvoeren ten opzichte van muziek uit latere stijlperiodes. Omdat deze speeltechniek zoveel instrumentaal-technische invloed heeft, is het belangrijk deze problematiek onder de aandacht te brengen.

Improvisatie

Improvisatie dient te gebeuren in het karakter van de gekozen stijl. Om tot het karakter van deze stijlen te komen, is het belangrijk vooraf aandacht te geven aan het prima vista spel van deze muziek en te werken aan de begeleidingsvormen. Improvisatie wordt opgesplitst in twee domeinen: enerzijds melodisch improviseren, en anderzijds begeleidend en melodisch improviseren. Melodisch improviseren wordt toegepast met een medespeler (intern of extern), of door I de esgever. Bij begeleidend en melodisch improviseren, vult de speler het hele plaatje zelf in. Algemene aandacht voor improvisatie gaat naar lichtere muziekstijlen, vanwege de eigenheid van ons instrument, en omdat er in deze een grote verscheidenheid aan repertoire voorhanden is. Veelal staan de akkoorden aangeduid, maar is er geen

uitgeschreven improvisatie, en zijn we meteen gebonden aan het zoeken van begeleidingen.

Volksliedparafases

Dat onderdeel kan ook in de cursus hoofdinstrument aan bod kan komen gedurende de hele opleiding. Uitgegeven variaties op volksliedthema's is een vast onderdeel van het repertorium, en dit kan een bron van inspiratie zijn om de leerinhouden van begeleidingen, improvisaties en toonladders persoonlijk te kunnen toepassen. Deze leerinhoud kan diverse aspecten tegelijkertijd op zich nemen. Aangezien eerst dieper dient ingegaan te worden op de afzonderlijke aspecten, zal dit onderdeel voorbehouden worden voor M2 (Accordeonpraktijk 2).

Transpositie

Transpositie komt in accordeongerichte lessen weinig voor. De aandacht voor transpositie dient daardoor niet geminimaliseerd te worden, maar vooral als een extra discipline beschouwd te worden. Kennis van transpositie kan de toonaard bepalen van gekozen werken waarop men wenst te improviseren, maar waarbij de authentieke toonaard als moeilijk ervaren wordt.

Er zij op gewezen dat er op het accordeon een 'eenvoudige' manier bestaat om te transponeren. Het accordeon is aan de discantzijde (rechterhand) namelijk ontwikkeld om handig te transponeren. Dit heeft tot resultaat dat er een moeilijkheid kan ontstaan aangaande het verschil tussen abstract en exact horen. Het discantmanuaal bestaat uit 3 basisrijen, doch zijn er 5 rijen aanwezig. Door het parallel opschuiven van de hand kan je eenvoudig naar om het even welke toonafstand hoger of lager spelen, en dit met exact dezelfde handhouding een vingerzetting. Deze techniek is echter bij de moderne accordeonstudent, met name zij die muzikacademie gevolgd hebben, minder gekend, en daarom misschien een interessante oefening. Ook de baszijde (M II), die gebouwd in de kwinten- en kwartencirkel, kan op deze manier toegepast worden.

Orkestreductie

De begeleiding vertrekt vanuit de orkestscore en kan toegepast worden zowel door accordeonensembles als gevarieerde ensembles. Dit wordt gekoppeld aan (beperkte) prima vista, akkoordanalyse en improvisatie.

Vooraleer tot de eigenlijke reductie over te gaan, moet er een grondige kennis zijn van de beschikbare registraties. Daar deze van instrument tot instrument verschillend zijn, moeten we eveneens rekening houden met de instrumentaal-technische beperkingen op sommige instrumenten, dit vooral in de tessituur. Een grondige kennis van de accordeonregistraties zorgt er bovendien voor dat het prima-vistaspel veel vlotter kan verlopen. Zo kunnen bijvoorbeeld lijnen die in octaven geschreven zijn via registraties worden opgevangen.

Registergebruik is van primordiaal belang in het onderdeel orkestreductie. Met de keuze van de juiste registratie bepaal je niet enkel de klankkleur van het gebruikte instrument in het orkest, je hanteert ook de samenvatting van diverse instrumenten mee in het orkest, en is eveneens van belang met betrekking tot de dynamiek.

In een orkestreductie komen quasi alle aspecten van praktische harmonie aan bod. Deze moet dan ook de grootste aandacht krijgen in Master 2 (Accordeonpraktijk 2). De uitgebreide registratiemogelijkheden, het mogelijke gebruik van de geprepareerde akkoorden bij Manuaal 2, en indien men op een knoppeninstrument speelt de ver gespreide vingermogelijkheden van Manuaal 1, kunnen voor een enorme hoeveelheid partituuraspecten opvangen.

Basso Continuo

Vanwege de instrumentaal-technische mogelijkheden dient dit onderdeel aan bod te komen zowel voor M II als voor M III. Het vormt tevens een belangrijke bijdrage tot stijlkennis, uitvoeringspraktijk, instrumentenproblematiek en het vergaren van nieuwe kennis. Bij deze muziek maken we ook kennis met het veelvuldig octaveren in M I (rechterhand). Deze uitvoering past beter bij de natuurlijke klank van de compositie. Harmonische verbindingen dienen gerespecteerd te worden, doch deze zorgen voor een extra moeilijkheid. Indien nodig, spreiden we deze aandacht over twee Masterjaren (Accordeonpraktijk 1 en 2).

Aangezien er geen origineel repertoire voorhanden is, wordt gebruik gemaakt van literatuur voor zang, piano en klavecimbel.

Koralen

Hier gelden dezelfde opmerkingen als bij Basso Continuo.

De becijferde bassen zijn niet van primordiaal belang. Belangrijk voor de koralen (Bachkoralen, Samuel), is het opdoen van stijlkennis, het veelvuldig spelen van deze koralen, veelal ook in prima vista, om daardoor de voeling van de rechterhand te leren kennen. Deze verticale muziek is een uitmuntende studie voor de akkoordenleer in M I. Ook het lezen van de partituur is een aparte studie, omdat M I voortdurend overgangen maakt tussen enge en wijde liggingen. Bedoeling om steeds in M I drieklanken te blijven gebruiken. De toepassing en studie van deze koralen is een hulp voor de uitvoering van moeilijke orkestreducties.

Instrumentkennis

Een uitermate grondige (technische) kennis van hoe het accordeon functioneert is vereist om dit vak positief te kunnen afronden.

Projecten

Het vak accordeonpraktijk moet uitmonden in projecten. Toepassing van alle voorgaande leerinhouden kunnen gebruikt worden in een nieuw ensemble, in een nieuwe stijl.

De student moet de mogelijkheid krijgen om een creatief	Onderdelen	Thema	Inhoud
---	-------------------	--------------	---------------

<p>programma aan te bieden in functie van de leerinhouden van dit vak. Het kan de schoolgrenzen overschrijden, en een mogelijkheid bieden voor het ontstaan van een professioneel toekomstproject . Inhoudsoverzicht</p>			
M1	Toonladders	Grote tertstoonladder Kleine tertstoonladder Modi	Geen beperking van voortekening. Maximale aandacht in M1.
	Kennis Begeleiding	Alle stijlen	<ul style="list-style-type: none"> • 3/4: Wals, Musette Wals, Vlaamse Wals, Weense Wals, Engelse Wals (Boston), Jazz Waltz, Folk Wals, Zuid-Amerikaanse Wals, ... • 2/4: Polka, Mars, ... • 4/4: Swing, Tango, Tango Nuevo, Tango Typico, Bossa, Rumba, Bolero, Cha- • Cha, Latin, Habanera, Samba, ... • 5/4: Jazz, Klassiek. • Klassiek: Albertijnse bassen, Czerny-begeleiding, Pedaalbas, Pianistiek, Orgelbegeleiding, ...
	Akkoorden M II	Enkelvoudig Samengesteld	Alle akkoorden. Alle

			akkoordsymbolen. Kennis van enge & wijde liggingen om deze te reduceren tot 1 akkoord.
	Akkoorden M III		Alle akkoorden. Alle akkoordsymbolen.
	Prima Vista M II	Klassiek	<ul style="list-style-type: none"> • Authentiek accordeonrepertoire 2de graad DKO • Repertoriumlijst Bachelor 1 • Piano-, orgel-, clavecimbelrepertoire (barok & classicisme) 2de graad DKO
	Prima Vista Begeleiding Improvisatie	Jazz	<ul style="list-style-type: none"> • Realbook All of the Jazz Standard Volume 1 • Jazz Accordion 1 (Frank Marocco) (15 composities) • Jazz Accordion 2 (Frank Marocco) (15 composities)
		Folk	<ul style="list-style-type: none"> • 'Schudden aan de notenboom' van Guido Piccard • 'Leren trekken als je juist geduwd hebt in 100 lessen' van Wim Claeys. • 'De rijke armoede van de trekharmonica' van Geert Van den Elsacker
		Tango	<ul style="list-style-type: none"> • Astor Piazzolla 1 (20 composities) • Astor Piazzolla 2 (20 composities) • Astor Piazzolla 3 (20 composities) • Astor Piazzolla 4 (12 composities) • Galliano 1 (14 composities) • Galliano 2 (15 composities)

		Franse Musette	<ul style="list-style-type: none"> • Musette, recueil de 110 succes 1 • Musette, recueil de 110 succes 2 • Musette, recueil de 110 succes 3 • Musette, recueil de 110 succes 4 • Musette, recueil de 110 succes 5 • Musette, recueil de 110 succes 6
	Transpositie	Accordeonrepertoire DKO	Lied(jes)repertoire Repertoire Prima Vista, Begeleiding, Improvisatie
	Orkestreductie	Kennis van de registers	Consonant M I Dissonant M I M II M III
	Orkestreductie Transpositie	Accordeonensembel	Authentieke composities (max. 4 stemmen + bas) Bewerkingen (bv. Purcell, Bach, Haendel, ...) (beperkte bezettingen)
		Strijkorkest	Geen gecompliceerd orkestwerk, géén transponerende instrumenten.
	Basso Continuo Koralen	Piano Orgel Klavecimbel	Bachkoralen Koraalbewerkingen Jan Slagt
M2	Toonladders		Vervolg M 1 (indien van toepassing)
	Prima Vista M III		<ul style="list-style-type: none"> • Authentiek accordeonrepertoire 3de graad DKO • Repertoriumlijst Bachelor 2 & 3 • Piano-, orgel-,

			clavecimbelrepertoire (barok & classicisme) 3 ^{de} graad DKO <ul style="list-style-type: none"> • Vervolg M 1
	Prima Vista Begeleiding Improvisatie		<ul style="list-style-type: none"> • Vervolg M 1 • Uitbreiding repertorium
	Orkestreductie	Accordeonensemble	<ul style="list-style-type: none"> • Authentieke composities (met solisten, slagwerk, ...) • Bewerkingen (bv. Vivaldi, Mozart, Strauss, ...) (uitgebreide bezettingen)
		Symfonisch orkest	<ul style="list-style-type: none"> • Orkestraties met diverse bezettingen • Hafabra / Symfonie / ...
	Samenwerkingsproject	Fransense Musette Tango Folk Jazz	Finalisatie Accordeonpraktijk
	Parafrases op een volkslied	Russisch Europees	

Planning en Evaluatie

	Semester 1	Semester 2
M1	Akkoorden & Akkoordsamenstellingen M II Akkoordvorming M III Kennis Begeleiding Prima Vista Toonladders	Basso Continuo Begeleiding Improvisatie Koralen Orkestreductie Prima Vista Transpositie Toonladders Voorbereiding projecten
Evaluatie	Controle en toetsing kan tussentijds gebeuren.	Uit de planning wordt een onderdeel, of meerdere gekozen.

		Indien de mogelijkheid het toelaat, is er aandacht voor een uitvoering in projectvorm (ensemble, met internen/externen).
M2	Begeleiding Improvisatie Prima Vista Toonladders Volksliedparafrases Vorbereiding Project(en)	Orkestreductie Project
Evaluatie	Uit de planning wordt een onderdeel, of meerdere gekozen. Indien de mogelijkheid het toelaat, is er aandacht voor een uitvoering in projectvorm (ensemble, met internen/externen).	Uit de planning wordt een onderdeel, of meerdere gekozen. Indien de mogelijkheid het toelaat, is er aandacht voor een uitvoering in projectvorm (ensemble, met internen/externen).

13 Postgraduaat

INSTRUMENT (postgraduaat/concertsolist)

Opleidingsonderdeel	Examenvorm	% van de punten
Instrument (postgraduaat/concertsolist)	vaardigheidstoets	100%

Evaluatievormen:

- Interne evaluaties van het jaarprogramma gebeuren op klasconcerten en groepslessen door docent(en) en medestudenten.
- De openbare vaardigheidstoets wordt afgelegd tijdens de daartoe voorzien examenperiode voor een interne + externe jury.

Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 openbare proef van min. 60 minuten met een gemengd recitalprogramma

Evaluatienormen:

De student behaalt de eindcompetenties, toont aan dat hij/zij het instrument beheerst en dat hij/zij met inzicht, stijlkenis en artistieke uitstraling een partituur kan vertolken.

De student is geslaagd als hij minimaal 10/20 behaalt voor dit opleidingsonderdeel, dat bovendien niet delibereerbaar is.

Specificaties m.b.t. het examenprogramma:

De student kiest het programma in samenspraak met de hoofddocent. Het programma bevat werken uit diverse stijlperioden voor een totaal van 60 minuten.

14 Programma toelatingsproef piano

Voor piano 1 presenteert de kandidaat een programma met

- en fuga uit Das Wohltemperierte Klavier van J.S. Bach of een polyfoon werk op een
gelijkaardig niveau 1 prelude
- een klassieke sonate van Haydn, Mozart, Beethoven, ... 1 deel uit
- van Czerny (op 636 of 699), Chopin, Moszkowski, Scriabin, Rachmaninov, Liszt, Cramer,... 1 etude
- voordrachtstuk uit een andere stijlperiode 1

Minstens de helft van het voorgestelde programma dient uit het hoofd gespeeld te worden. De jury heeft het recht om de kandidaat slechts een gedeelte van zijn/haar programma te laten uitvoeren.

Voor piano 2, 3, 4 en 5 presenteert de kandidaat een programma van minimum 30 minuten met

- 1 polyfoon werk (Bach of meer recente componist)
- etude (Chopin/Liszt/Skrjabin etc) 1 relevante
- sonate in extenso (Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert) 1 klassieke
- romantisch werk naar keuze 1

Alle werken dienen uit het hoofd gespeeld te worden. De jury heeft het recht om de kandidaat slechts een gedeelte van zijn/haar programma te laten uitvoeren.

Voor inhoudelijke vragen kan je terecht bij Stephanie Proot (vakgroepvoorzitter toetsen en begeleiding) en Koen Kessels (verantwoordelijk lid van de artistieke directie), of bij Ludo Mariën, Korneel Bernolet, Joris Verdin en Piet Kuijken (docenten accordeon, klavecimbel, orgel en pianoforte)

15 Belgische pianoliteratuur na 1950

Alle werken met een * zijn bij Matrix in Leuven te vinden, werken met ** zijn in de bib van het KCA te vinden.

Wanneer een werk niet bij Matrix of in de bibliotheek van het KCA te vinden is, zal de componist in kwestie gecontacteerd moeten worden.

- Frank Agsteribbe: Piano Sonata 1 (1990) (8') (handschrift) *
- Jeroen D'hoë: Pianosuite nr. 1 (1995) (10') *
- André Laporte: Ascension (1967) (8') *
- Sonata (1954) (8') *
- Jean Louel: Toccata (1972) (10') *
- Ingrid Meuris: Les épisodes mystiques (alleen deel V 'Vers le souffle de Dieu...') (4') *
- Wim Henderickx: Toccata (1988) (3') *
- Memento mori (te selecteren delen) (2005) (25')
- Janpieter Biesemans: Nocturne (2009) (10') *
- Peter Cabus: Sonate (1958) (16') *
- Boudewijn Buckinx: Sonatine académique (2010) (10') *
- De draad van Ariadne (2001) (7') *
- Boudewijn Cox: Equinox (2002) (9') *
- Roland Coryn: 3 stukken (1981) (9') *
- Per pianoforte solo opus 5 (1972) (5') *
- Marcel De Jonghe: Introspection III (1986) (5') *
- Introspection VI (1990) (10') *
- Jan De Maeyer: Ritratto di sette dei Romani (1982) (12') *
- Claude Coppens: Série et variations (1960) (6') *
- Luc Brewaeys: 'Nobody is perfect!' (1996) (2'30") *
- Arthur Meulemans: Atmosferiliën (1962) (10') *
- Frédéric Devreese: Maskerade (1954) (15') *
- Victor Legley: Cinq Portraits, opus 46 (1955) (10') *
- Sonate nr 2, opus 84 nr 1 (1974) (7') *
- Sonate nr 4, opus opus 107 (1985) (7') *
- Willem Kersters: 3 preludes opus 56 (1971) (11') *
- Luc Van Hove: Sonatine (1982) (7') *
- 5 Preludiën (1979) (8') *
- 5 Inventionen (1987) (10') *
- Koen Dejonghe: Preludio, toccata en aria (1990) (7') *
- Ritorno eterno (1989) (6') *
- Mathias Coppens: Episoden (handschrift) (2004) (5')
- Louis De Meester: Petites variations (1954) (8') *
- Jan Decadt: Pourquoi...? (1989) (5') *
- Lucien Goethals: Tweehandige inventive (1991) (9') *
- Kris Defoort: Dedicatio 6 (2007) (8')
- Jean-Luc Fafchamps: Back to the sound (2009) (7')
- Jacqueline Fontyn: Ballade (1963) (7')
- Frank Nuyts: 3 Pieces from Bekker (2003) (15') *
- Sonata nr. 7 (2008) *
- Sonata nr. 1 (1992-2006) (16') *
- Sonata nr. 5 (2003) (21') *

Sonata nr. 6 (2006) (20') *
 Sonata nr. 4 (2006) (22') *
 Sonata nr. 2 (2002) *
 Au depart (2007) (6') *
 Willy Soenen: Sonate (2000) *
 Johan Sluys: Arpie (2003) *
 Daniël Schroyens: Prélude non mesure (1988) (6') *
 Paul Craenen: Falco Tinnunculus (2000) (5) (handschrift) *
 Marinus De Jong: Drie schilderijen uit een tentoonstelling van Vincent Van Gogh (10') (1950) *
 Frédéric Devreese: Mascarade (1953) (12') *
 Peter Swinnen: Xedalvu: omaggio a Paul Delvaux (1995) (7') *
     Arabesque (1998) (6') *
     DaliRium (1990) (5') *
 Bart Vanhecke: Les raciness du monde (1998) (8') *
     Monodie (1992) (10') (moeilijk leesbaar) *
 Marc Verhaegen: Sonatine (1987) (12') *
     Seguedillas (1998) (12') *
     Rhapsody (1998) (13') *
 Raoul De Smet: Meditatie 6 (1999) (6') (moeilijk leesbaar handschrift) *
 Frans Geysen: Toetsenstuk voor Lucien Goethals (1996) (7') (moeilijk leesbaar handschrift) *
 Piet Swerts: 5 Preludes (1993) (7') *
     2 Nocturnes (alleen de 2de Nocturne) (1994) (4') *
     Piano Sonata (1997) (10') *
     Sonetto 63 del Petrarca 1986 (7') *
 Renier Van Der Velden: Nocturne en Studie (1968) (15') *
 Jan Van Landeghem: Isoritmische Passacaglia (...) (6') *
 Stefan Van Puymbroeck: 3 Etudes voor clavier (1996) (7') (moeilijk leesbaar) *
 Bram Van Camp: Piano Piece no.1 (2005) (4')
 Stéphane Vande Ginste: 3 Miniatures (2003) (5') *
 Pierre Bartholomé: Variations (1999) (13') *
 Wilfried Westerlinck: Fantasia-Sonata (...) (8') *
     Sonate (1983) (18') (moeilijk leesbaar) *
 Karel Albert: Bloeiende lotus (1956) (4') *
 Herman Roelstraete: Sonatina (1957) *
 Karel Goeyvaerts: Litanies I (1979) **
     Pas à pas **
 Frederik Neirinck: Aphorismes (2001) (8')

16 Pianoliteratuur na 1950

Werken met een * zijn te vinden in de bibliotheek van het KCA

Werken met ** zijn te vinden bij Matrix in Leuven

De werken in *italics* zijn een extensie voor B2, deze werken kunnen niet meer in M1 gekozen worden

De werken zijn enerzijds uitgekozen naar pianistische relevantie en anderzijds de beschikbaarheid voor de studenten (zo zijn er omwille van die laatste reden geen werken van Jonathan Harvey, Kaja Saariaho, Pascal Dusapin enz... opgenomen of maar enkele werken van een hele resem andere componisten). Een uitzondering hier is het werk van Maurice Ohana.

Waar 'selectie' staat, is het toegestaan/wordt het aangeraden delen te selecteren.

Alle werken zijn in regel na 1950 geschreven, maar voor de 'Vingt Regards sur l'Enfant-Jésus' (1944) van Olivier Messiaen en de Sonate (1948) van Henri Dutilleux zijn uitzonderingen gemaakt.

Pierre Boulez: Sonata I *
Sonata II *
Sonata III (selectie) **
Incises (1994) (4') **

Karlheinz Stockhausen: Klavierstücke I-IV (1952) (10') *
Klavierstücke V (1953) (6') **
Klavierstücke VII (1954) *
Klavierstücke VIII (1954) *
Klavierstücke IX (1955) (8') **
Klavierstücke X *

Iannis Xenakis: *Six chansons* (1951) (11') **
Herma *
Mists (1980) (12') **
À R. (1989) (2') **

Helmut Lachenmann: Wiegenmusik (1963) (3') **
Serynade (1998) (25') **
Echo Andante (1969) (12') *
Fünf Variationen (über ein Thema von Franz Schubert) (1973) (10') *
Falscher Chinese (ein wenig besoffen) (1980) (3') **
Ein Kinderspiel (1980) (15') *

György Ligeti: Etudes boek I (selectie) *
Etudes boek II (selectie) *
Etudes boek III (selectie) *
Musica Ricercata (selectie) *
Capriccios *
Invention *

Bern Alois Zimmermann: Konfigurationen (1956) (10') **
Alagoana (1956) (18') (selectie van delen) **

Enchiridion (1954) (22') (selectie van delen) **

Luciano Berio: Cinque Variazioni *

Sequenza IV *

Uit 6 Encores: Brin, Leaf, Erdenklavier, Wasserklavier *

Uit 6 Encores: Luftklavier *

Uit 6 Encores: Feuerklavier *

Henri Pousseur: Exercices pour piano Variations (1957) (10') **

Exercices pour piano Impromptu et Variations (1957) (5') **

Brian Ferneyhough: Epigrams (1996) (8') *

Lemma-Icon Epigram (1981) (14')*

Wolfgang Rihm: Klavierstück nr. 5 (1975) (12') *

Klavierstück nr. 6 (1978) (15') *

Klavierstück nr. 1 (1970) (13') *

Klavierstück nr. 7 (1980) (10') *

Ländler (1979) (7') *

Nachtstudie (1994) (25') **

Zwiesprache (1999) (13') **

Auf einem anderen Blatt (2000) (3') **

Charles Wuorinen: Second Sonata (1976) (28') **

John Cage: *In a landscape* *

Music of Changes (selectie) **

Morton Feldman: *Two Intermissions* (1950) (5') *

Intermission 5 (1952) (6') *

Intermission 6 (1953) *

Extensions 3 (1952) (5') *

Three pieces for piano (1954) (7') *

Piano piece 1955 (4') *

Piano piece 1956 A (4') *

Piano piece 1956 B (5') *

Last pieces (1959) *

Vertical thoughts 4 (2')*

Piano piece (to Philip Guston) (1963) (4') *

Elliot Carter: Two Diversions (1999) (11') **

90 + (1994) (6') **

Hans Werner Henze: Variationen für Klavier opus 13

Preludes für Klavier

Sonata per pianoforte (1959) (14') **

Ballade (1980) (3') **

Giacinto Scelsi: Suite VIII Bot-Ba (1952) (37') (selectie van delen) **

- Suite IX Ttai (1953) (38') (selectie van delen) **
Suite X Ka (1954) (36') (selectie van delen) **
Suite XI (1956) (35') **
Cinque Incantessimi (1953) (12') **
- Toru Takemitsu: Uninterrupted Rest I (1960) (10') **
For away (1973) (8') *
Piano distance (1961) (8') *
Litany (1990) (10') **
Rain Tree Sketch (1982) (3') **
- Sofia Gubaidulina: Chaconne (1962) (9')
Michael Finnissy: Zwei Deutsche mit Coda (2006) **
Thomas Adès: Mazurkas opus 27 (2009) (11') **
Jean Françaix: *En cas de succès* (1965) (2') **
Peter Schat: Inscriptions (1959) (2') **
Klaas de Vries: *Toccata Americana und Echo* (1978) (5') **
Daan Manneke: Polychroon (1978) (4') **
Theo Loevendie: *Twee korte stukken voor piano* (1976) (4') **
Tristan Keuris: *Fingerprints* (1976) (3') **
Frederic Rzewski: The days fly by (1998) (5') **
Louis Andriessen: Image de Moreau (1999) (3') **
Milton Babbitt: The old order changeth (1998) (8') **
Alfred Schnittke: Variationen über einen Akkord (1966) (5') **
Arvo Pärt: Toccata en Fughetta (1959) (4') **
Valentin Silvestrov: Serenade (1966) (3') **
John Adams: *China gates* **
Frygian gates **
- Salvatore Sciarrino: Due Notturmi crudeli (1998) (4') **
- Olivier Messiaen: Vingt Regards sur l'Enfant Jésus (1944) (Regard du Père niet) *
Catalogue d'oiseaux (1958): Boek I: Le chocard des Alpes (7') *
Le loriot (8') *
Le merle bleu (12') *
Boek II: Le traquet Stapazin (14') *
Boek III: La chouette hulotte (8') *
L'alouette-lulu (12') *
Boek IV: La rousserolle efarvatte (30') *
Boek V: L'alouette calendrelle (6') *
Le bouscarle (12') *
Boek VI: Le merle de roche (19') *
Boek VII La buse variable (9') *
La traquet rieur (8') *
Le courlis cendré (9') *
- Petites Esquisses d'oiseaux (19) (15') (selectie)
Cantéyodjâya (1949) (12') *
Quatre études de rythme (1949) (17') (selectie) *
- Dmitri Sjostakovich: 24 preludes en fuga's (1950) (selectie) *
Maurice Ohana: Etudes boek I (niet Agrégats Sonores) (1982)
Etudes boek II (niet Sons confondus, Imitations-Dialogues) (1982)
24 Preludes (1973) (selectie)
- Tristan Murail: Comme un oeil suspendu et poli par le songe (1967) (7') **
Estuaire (1987) (...) **

- Cloches d'adieu, et un sourire... (in memoriam Messiaen) (1998) (6') **
 La Mandragore (1993) (9') **
- Henri Dutilleux: Résonances (1965) (6') *
 3 Préludes (1988) (13') (selectie) *
 Sonate (1948) (24') *
- George Benjamin: Sortilèges (1981) (12') *
 Galina Ivanovna Ustvolskaya: 12 Preludes (1953) **
     Sonata no. 3 (1952) (18') **
     Sonata no. 4 (1957) (11') **
     Sonata no. 5 (1988) (18') **
     Sonata no. 6 (1988) (8') **

17 Vlaamse Pianoliteratuur

- Peter Benoit
     Vertelsels en Balladen (Contes et ballades) , opus 34 (1861) (selectie)
     3° Fantaisie (1860) (5')
     4° Fantaisie (1860) (5')
- Edgar Tinel
     Scherzo in c, opus 3 (1875) (8')
- Paul Gilson
     Suite Nocturne d'après Aloïsius Bertrand (1896-1901/1915) (17')
- Lodewijk Mortelmans
     Minuet varié (1916) (6')
     Het Wielewaalt en leeuwerkt (1921) (6')
     Humoresk (1928) (3'30)
     Saidjah's Lied (1929) (4')
     Intermezzo (1929) (3'30)
- Marinus de Jong
     Korte variaties op een thema in dorische toonaard, opus 6 (1921) (4')
     6 Preludes, opus 5 (1921) (17')
     Ballade 'Ex vita mea' (1917) (17')
     Sonate nr 3, opus 31 (1934) (19')
     Scherzo-Idylle uit 'Hiawadha's Lied', opus 68 (3'30)
     Nocturno 'Schemeravond op Esschenhof', opus 53 (1945) (6')
     Drie schilderijen uit een tentoonstelling van Vincent van Gogh, opus 58 (1950) (10')
     Twee Etudes, opus 55 (N° 1 Wervelwind [1949] & N° 2 Praia da rocha [1954]) (6')
- Emanuel Durllet
     Chrysanten (3'30)
- Jos. Watelet
     Tarentella (ca 1922?)
- Joseph Ryelandt
     5 Fantasiestücke, op. 9 (1895) (13')
     Suite 'En Ardenne', opus 43 (1905) (18')
     Prelude en Fuga, opus 49 (1910) (8'30)
     Sonate nr 2, opus 24 (1898) (21')
     Sonate nr 4, opus 51 (1911) (19')
     Sonate nr 7, opus 67 (1917) (20')
     Nocturne nr 1, opus 81 (1923) (5')
     Nocturne nr 2, opus 90 (1927) (4'30)
     Nocturne nr 4, opus 93 (1929) (5'30)
     Nocturne nr 5, opus 97 (1929) (5')
     Nocturne nr 6, opus 126 (1939) (4'30)

6 Préludes opus 62 (1925) (8'30)
 3 Préludes opus 96 (1929) (7')
 August De Boeck
 Prelude in Des (1909) (4')
 Scherzo nr 1 in a (vóór 1913) (6')
 Scherzo nr 2 in Es (1916) (9')
 Toccata nr 1 in F (vóór 1907) (2'30)
 Toccata nr 2 in bes (1927) (5')
 Eekhoordans (Danse des spirous) (1932) (4')
 Arthur De Greef
 Coucher de soleil (1913) (8')
 Robert Herberigs
 Poèmes élégiaques (1922) (13')
 Trois Ballades (1922) (9')
 Suite 'A la fontaine bellerie' (1923) (10')
 Suite 'Ariane' (1924) (14')
 Pièces brèves (1924) (20')
 Prosper Van Eechoute
 Suite ancienne (22')
 Arthur Meulemans
 Atmosferiliën (1962) (10')
 Frédéric Devreese
 Maskarade (1954) (15')
 Victor Legley
 Cinq Portraits, opus 46 (1955) (10')
 Sonate nr 2, opus 84 nr 1 (1974) (7')
 Sonate nr 4, opus opus 107 (1985) (7')
 Willem Kersters
 3 preludes opus 56 (1971) (11')
 Luc Van Hove
 Sonatine, opus 11 (1982) (7')

18 Klavecimbel

Representatief repertoire voor niveau 1

- Gemengd recital, met minstens 1 prelude en fuga van J.S. Bach en een suite van Louis Couperin of Froberger.

Representatief repertoire voor niveau 2

- Gemengd recital met minstens (een selectie uit) een Franse suite van J.S. Bach, een 'virginalist' en 2 Scarlatti-sonates

Representatief repertoire voor niveau 3

- Gemengd recital met minstens een groot werk van J.S. Bach, een Franse Suite van na François Couperin en een galante sonate.

Representatief repertoire voor niveau 4

- Examenprogramma: Gemengd recitalprogramma met representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire.

Representatie repertoire voor niveau 5

- Gemengd recital met representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire.

Representatief repertoire voor postgraduaat

Het programma bevat werken uit diverse stijlperioden voor een totaal van 60 minuten.

19 Orgel

De leerstof is een globaal pakket dat over de drie jaren verspreid wordt. De verdeling kan zo gebeuren dat er groepsgewijs kan gewerkt worden. De stijlbenamingen dienen niet naar de letter opgevat te worden, maar naar de geest. Deze stof wordt a rato van 6 items per jaar behandeld.

Representatief repertoire voor niveau 1

representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire:

- J.S. Bach: Vrije stijl
- J.S. Bach: Koraalstijl
- J.S. Bach: Triospel
- Vlaams-Nederlandse oude stijl
- Italiaanse oude stijl
- Spaanse oude stijl
- Franse oude stijl
- Noord-Duitse oude stijl
- De klassieke periode
- Franse 19e eeuw
- Duitse 19e eeuw
- César Franck
- Olivier Messiaen
- Max Reger
- 20ste en 21ste eeuwse muziek
- Hedendaagse muziek
- Orgelmuziek uit de 15e-16e eeuw

Representatief repertoire voor niveau 2

representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire:

- J.S. Bach: Vrije stijl
- J.S. Bach: Koraalstijl
- J.S. Bach: Triospel
- Vlaams-Nederlandse oude stijl
- Italiaanse oude stijl
- Spaanse oude stijl
- Franse oude stijl
- Noord-Duitse oude stijl
- De klassieke periode
- Franse 19e eeuw
- Duitse 19e eeuw
- César Franck
- Olivier Messiaen
- Max Reger
- 20ste en 21ste eeuwse muziek
- Hedendaagse muziek
- Orgelmuziek uit de 15e-16e eeuw

Representatief repertoire voor niveau 3

representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire:

- J.S. Bach: Vrije stijl
- J.S. Bach: Koraalstijl
- J.S. Bach: Triospel
- Vlaams-Nederlandse oude stijl

- Italiaanse oude stijl
- Spaanse oude stijl
- Franse oude stijl
- Noord-Duitse oude stijl
- De klassieke periode
- Franse 19e eeuw
- Duitse 19e eeuw
- César Franck
- Olivier Messiaen
- Max Reger
- 20ste en 21ste eeuwse muziek
- Hedendaagse muziek
- Orgelmuziek uit de 15e-16e eeuw

Representatief repertoire voor niveau 4

Representatie repertoire voor niveau 5

Representatief repertoire voor postgraduaat

Het programma bevat werken uit diverse stijlperioden voor een totaal van 60 minuten.

20 Accordeon

Representatief repertoire voor niveau 1

- Prelude & fuga Bach
- Sonate Scarlatti
- Kindersuite Solotariev
- Russisch Volkslied
- 1 repertoirewerk

Representatief repertoire voor niveau 2

- Prelude & fuga Bach
- Sonate Scarlatti
- Kindersuite Solotariev
- Russisch Volkslied
- 1 repertoirewerk

Representatief repertoire voor niveau 3

- 1 werk oude stijl (barok)
- 1 werk 20ste eeuws stijldioom
- 1 Suite, sonate of gelijkaardige compositie
- Representatieve repertoirewerken
- 1 concerto van max. 15' met pianobegeleiding

Representatief repertoire voor niveau 4

- Gemengd recitalprogramma met representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire.

Representatie repertoire voor niveau 5

- Gemengd recital met representatieve keuze uit het bestudeerde repertoire.

Representatief repertoire voor postgraduaat

Het programma bevat werken uit diverse stijlperioden voor een totaal van 60 minuten.